

Escacs republicans

written by Harry Haller | 16 d'octubre de 2017

De sempre que el joc que es dona en política, amb tots els seus viaranys, s'ha vinculat al joc d'escacs i a la seva complexitat. I d'aquesta comparança, evidentment, no se n'ha escapat el procés d'autodeterminació del poble català i encara menys l'anomenat "processisme".

No sempre, però, s'avenen les metàfores dels opinadors amb el que són pròpiament les casuístiques dels escacs. Si comparem els mesos que Puigdemont porta de president amb una partida d'escacs, ara hi ha indicis per pensar que es troba en la situació que defineix el terme alemany *zugzwang*: obligació de moure. És la situació que es dona en alguns jocs quan jugar representa empitjorar la condició que es té abans de jugar. És a dir, moure peça et perjudica. ¿Podria explicar això, almenys en part, el debat que tenim aquests dies sobre com s'ha de concatenar la proclamació de la DUI respecte a l'activació de l'article 155?

Des d'aquesta òptica es podria valorar el requeriment fet per Mariano Rajoy a Carles Puigdemont. Si l'Estat espanyol apliqués preventivament el 155, la posterior proclamació de la DUI podria significar l'escac i mat de la partida post-autonomista.

Però, ¿li és igual a Mariano Rajoy perdre aquesta primera partida de qualsevol manera, amb la pèrdua de legitimitat que comporta en l'àmbit internacional, per tal de poder jugar la segona i decisiva partida –la de la pre-independència– a camp obert, que és on sembla que se sent més còmode?

¿O és clarament una errada permetre al president Puigdemont sortir-se d'un embolic on s'hi ha ficat ell tot sol el dia 10 d'octubre? Potser mai no ho sabrem.

Però més important que la partida que està a punt d'acabar, és

en aquests moments la que està punt de començar, la de la pre-independència, amb el requeriment que ara hi ha sobre la taula de Puigdemont: “Digui’m clarament si vostè va declarar la independència el passat 10 d’octubre”.

Pel que fa a la resposta, la primera opció que té Puigdemont ens la dona la norma dels escacs que diu que “peça tocada és peça jugada”. Per tant, si el peó que representa la DUI ha estat alçat del tauler, ni que siguin els 8 segons que el president va declarar “la independència de Catalunya com a Estat en forma de república”, la resposta ha de ser sí, la peça s’ha de jugar i la declaració és formal.

Una altra opció seria respondre “ni sí ni no” i tornar la pilota a la teulada de l’Estat, per exemple adjuntant una còpia de l’acta del Parlament com a resposta al requeriment.

La tercera i darrera opció seria que Puigdemont respongués no al requeriment, i ara s’acolliria a la norma dels escacs que diu que pots tocar una peça i no jugar-la si has avisat que sols l’estàs recol·locant tot dient la paraula “componc”, bescanviada aquí per la paraula “assumeixo” pronunciada en el Parlament. Encara que això, en opinió de molts, portaria directament a l’anorreament del procés d’autodeterminació ni que fos per la manca de credibilitat per respondre la pregunta de com es poden suspendre els efectes d’una assumpció, a no ser que es tracti d’una declaració encoberta.

Però anem a mirar la fotografia dels peons blancs que Puigdemont ha penjat al seu Instagram per saber exactament què vol jugar el president. Si esteu familiaritzats amb el tauler d’escacs podeu veure que el peó de rei està en disposició d’avançar dues caselles, això vol dir que es podria jugar l’obertura espanyola, ja coneguda el 1575 quan Felip II va apadrinar un torneig d’escacs a la cort d’El Escorial. És una obertura que dona lloc a partides incertes i on l’alfil de rei abandona el seu rei per atacar el del rival. Si es busca un resultat del “tot o res”, jugar aquesta obertura pot ser una

decisió encertada.

Hi ha una altra obertura, però, en què l'alfil de rei fa tot just el contrari, és l'obertura catalana, nascuda en el torneig organitzat el 1929 a Barcelona, en el marc de l'Exposició Universal. En aquesta obertura l'alfil de rei s'incrusta en l'enroc per tal de protegir el rei.

A les opcions que té al davant Puigdemont, si respon amb un sí el requeriment de si ha declarat la independència desafiarà a jugar l'obertura espanyola: la peça que mou el president no pot ser altra que el peó de rei. Aplicació de l'article 155 i DUI van concatenats en aquest ordre.

Però si Puigdemont respon *no* al requeriment acabaria jugant una partida molt diferent del "tot o res" que representa l'obertura espanyola. Ja que no està obligat a jugar el peó de rei, ¿per què no jugar l'alternativa més natural, el peó de dama, i per tant provar de fer l'obertura catalana?

Des del punt de vista dels jugadors, l'obertura espanyola s'adiu amb caràcters que prefereixen atacar en lloc de defensar (estil tàctic), i l'obertura catalana la prefereixen jugadors que busquen defensar i millorar la pròpia posició en cada jugada (estil profilàctic).

És interessant tenir en compte que l'estil profilàctic fa que si el contrincant és molt agressiu pugui cometre un error que el faci perdre. El desavantatge és que aquesta estratègia falla sovint contra els rivals que es conformen amb taules, és a dir, amb un empat.

L'independentisme ha tingut almenys dos jugadors visibles. I un cop tenim definits l'estil tàctic i l'estil profilàctic, ara caldria veure quin d'ells defineix millor el president Carles Puigdemont i quin l'expresident Artur Mas, i en funció d'això preguntar-nos si preferim incrementar les possibilitats de guanyar la partida al preu d'incrementar les possibilitats de perdre-la; o bé prioritzem jugar una partida teòricament

amb menys riscos, però alhora amb més possibilitats de fer taules.

I també cal preguntar-nos: ¿qui està jugant ara la partida? El jugador que ataca perquè vol el “tot o res” i arrisca, o el que s’enroca per defensar-se i les taules ja li valen? Ens caldria definir ja una estratègia o l'altra, perquè si les barregem correm el risc de prendre mal.

La pregunta que ha de respondre el president Puigdemont és si ara que hem conquerit el *democratic mandate* ens podem considerar ja instaurats en la pre-independència, o bé ens cal encara arribar fins a les eleccions constituents, o més enllà.

Sigui quina sigui la resposta a això per part del president segur que serà honesta, i en pocs dies ja no té més remei que donar-la.

Sigui quina sigui la seva elecció, serà encertada mentre hi hagi un únic jugador de les peces blanques en la partida de la pre-independència que està a punt d'iniciar-se. Perquè els escacs no hi entenen de jugadors bicèfals.